

Happy Life®

SCHENKEN EN ERVEN

U wilt schikkingen voor later treffen en in moeilijke momenten een houvast hebben.

AXA biedt u een leidraad voor een optimale voorbereiding en een correcte afhandeling.

Voorwoord

Deze brochure wil u een helder inzicht geven in de voornaamste regels van het erfrecht en de uitzonderingen hierop. Bondig en duidelijk belichten we deze vrij ingewikkelde materie. We hebben ze gespreid over twee grote delen waarin de **optimale voorbereiding en de correcte afhandeling** worden beschreven.

Het resultaat is dat u een praktische leidraad in handen hebt waarmee u zo u het wenst nu al uw schikkingen voor later kunt treffen; en in moeilijke momenten een houvast hebt om administratieve en financiële zaken vlot en correct af te handelen.

Voor de meeste mensen geldt dat ze op een bepaald moment hun vermogen willen overdragen aan hun kinderen. In het hoofdstuk **“Hoe zelf uw erfenis regelen ?”** leest u hoe u dat voorbereidt en maximaal en op een volkomen wettelijke manier van de vrijstelling van de fiscus profiteert. Wij sluiten deze brochure af met het hoofdstuk **“Hoeveel kost erven ?”**. Voor deze gewestmaterie werden de berekeningen en de tarieven van de successierechten logischerwijze per gewest opgesplitst. De fiche voor erfgenamen achteraan kunt u ingevuld aan een vertrouwenspersoon afgeven of ze bewaren bij uw persoonlijke documenten. Later kunnen deze gegevens van groot belang zijn.

Uiteraard is het onmogelijk om binnen deze beknopte brochure, werkelijk alle aspecten van het erfrecht tot in het detail uit de doeken te doen : dat zou honderden bladzijden vergen.

AXA biedt aan de Belgische gezinnen een **globale financiële oplossing**. Die **financiële bescherming** wordt concreet bij de AXA bankagent of verzekeringsmakelaar in uw omgeving. Voor specifieke vragen en hulp bij het afhandelen van de nalatenschap kunt u in alle discretie daar terecht, of bij uw notaris uiteraard.

Optimale voorbereiding

DEEL 1: LEIDRAAD VOOR EEN OPTIMALE VOORBEREIDING

Wegwijs in het vakjargon	5
Wie erft wettelijk?	7
1. Algemene regels	7
2. De orden van de erfopvolging	7
3. De graad van verwantschap	9
4. Plaatsvervulling en kloving	10
5. Het erfdeel van de verschillende erfgenamen: praktische voorbeelden	10
6. Bijzondere situaties	11
7. Het statuut van de langstlevende echtgenoot	11
8. Vruchtgebruik, naakte eigendom en omzetting	12
9. De langstlevende echtgenoot uit een 2 ^e huwelijk	13
Hoe zelf uw erfenis regelen?	15
1. Wijzigen mits reserves	15
2. Het huwelijkscontract	15
3. De schenking	16
4. Het financieel testament : clauses voor vermogensoverdracht (levensverzekering en derdenbeding)	17
5. Het testament	19
6. Vermijden van verkoop of verdeling van goederen	20

Wegwijs in het vakjargon

In dit dossier vindt u de **vuistregels van het erfrecht** en van het recht betreffende **schenkingen** en **testamenten**. Om zeker te zijn dat we elkaar goed begrijpen, verklaren we eerst enkele termen uit het vakjargon, die u regelmatig zult tegenkomen.

De erflater:

de persoon die overleden is en een nalatenschap achterlaat.

De nalatenschap :

bestaat enerzijds uit roerende goederen (bv. geld, meubelen, effecten,...) en/of onroerende goederen (bv. huis, grond,...). Anderzijds zijn er mogelijk ook schulden die de erflater heeft op het ogenblik van overlijden.

Wanneer echtgenoten gehuwd zijn met gemeenschap van goederen (wettelijk stelsel) wordt een onderscheid gemaakt tussen gemeenschappelijke goederen en eigen goederen.

De gemeenschappelijke goederen: de inkomsten uit beroepsbezigheden van elk der echtgenoten, of de eventuele vervangingsinkomens (bv. pensioen, werkloosheidsvergoeding,...). Daarbij komen de goederen die met deze inkomsten zijn gekocht en de opbrengsten uit eigen goederen. Ook alle goederen waarvan men niet kan bewijzen dat het eigen goederen zijn, zijn gemeenschappelijk.

De eigen goederen: alle roerende en onroerende goederen die de echtgenoot vóór het huwelijk bezat, alle goederen die tijdens het huwelijk door erfenis of schenking verworven werden, kleding en persoonlijke goederen en alle goederen die tijdens het huwelijk met eigen geld (aantoonbaar verworven door erfenis of schenking of geld dat men al vóór het huwelijk bezat) gekocht werden.

Het erfrecht:

bepaalt niet alleen wie de erfgenamen zijn, maar ook op welk erfdeel ze recht hebben. Dit erfrecht treedt bij overlijden automatisch in werking, tenzij de erflater bij voorbaat schikkingen getroffen heeft met bv. een testament, een schenking of een huwelijkscontract.

De wettige erfgenamen:

de personen die volgens de wet recht hebben op een deel van de nalatenschap. Er zijn verschillende categorieën van erfgenamen die bepaald worden op basis van de **orde van voorrang**, de **graad**, de **plaatsvervulling** en de **kloving**. Hierover verder meer informatie.

De wettelijke reserve:

het erfdeel dat wettelijk absoluut moet toekomen aan de langstlevende echtgenoot, de kinderen en de kleinkinderen, en wanneer er geen kinderen zijn aan de ouders en de grootouders. Wat overblijft, is het **beschikbare gedeelte** van de nalatenschap waarvoor men zelf schikkingen kan treffen.

Als erfgenaam kunt u goederen erven in volle eigendom of in naakte eigendom of u kunt het vruchtgebruik van de goederen erven.

Vruchtgebruik: de erfgenaam mag de goederen slechts gebruiken of er de vruchten van plukken.

Hij mag dus een huis bewonen of er huurgeld van innen, maar mag het niet verkopen. Bij spaargeld heeft men recht op de rente die het opbrengt, maar niet op het kapitaal zelf.

Naakte eigendom: de erfgenaam wordt wel eigenaar van de goederen, maar heeft geen recht om ze te gebruiken of om te genieten van de opbrengsten ervan. Men kan dus naakte eigenaar zijn, terwijl iemand anders het vruchtgebruik heeft. Overlijdt deze laatste, dan wordt men volle eigenaar.

Volle eigendom : de erfgenaam krijgt zowel het vruchtgebruik als de naakte eigendom van roerende en/of onroerende goederen.

Wettelijke samenwoning :

toestand van samenleven van twee personen die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd. De wettelijke samenwonenden worden niet alleen gelijkgesteld met gehuwden wat de toepassing van het tarief voor successierechten betreft maar ook voor wat de gevallen van belastingvermindering en vrijstelling betreft :

- in het Vlaams gewest: voor zover dat de langstlevende partner op de dag van het overlijden van de nalatenschap met de erflater een verklaring van wettelijke samenleving afgelegd had
- in het Waals gewest: voor zover dat de langstlevende partner op de dag van het overlijden van de nalatenschap met de erflater samenwoonde en die met hem een verklaring van wettelijke samenleving afgelegd had met uitzondering van twee personen die broers en/of zusters, oom en neef of nicht, en tante, neef of nicht zijn, voor zover de verklaring van wettelijke samenleving ontvangen werd meer dan een jaar voor het overlijden van de nalatenschap

In het Brussels Hoofdstedelijk gewest is nog niets voorzien voor wat het tarief voor successierechten betreft.

Dus (wettelijke) samenwonenden worden in Brussel beschouwd als derden.

Niet wettelijke samenwoning :

toestand van samenleven van twee personen die geen verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd.

De niet wettelijke samenwonenden worden in het Vlaamse gewest niet alleen gelijkgesteld met gehuwden wat de toepassing van het tarief voor successierechten betreft maar ook voor wat de gevallen van belastingvermindering en vrijstelling betreft op voorwaarde dat de langstlevende partner op de dag van het overlijden van de nalatenschap ten minste een jaar ononderbroken met de erflater samenwoont en er een gemeenschappelijke huishouding mee voert.

Lokalisatie van het successierecht :

het successierecht wordt aan de gewesten toegewezen in functie van hun lokalisatie. Het successierecht van rijkswoners is geacht te zijn gelokaliseerd op de plaats waar de overledene, op het ogenblik van zijn overlijden, zijn fiscale woonplaats had. Als de fiscale woonplaats van de overledene tijdens de periode van vijf jaar voor zijn overlijden op meer dan één plaats in België gelegen was : op de plaats in België waar zijn fiscale woonplaats tijdens de voormelde periode het langst gevestigd was.

Wie erft wettelijk

1. Algemene regels

Bij de verdeling van de nalatenschap gelden een aantal regels:

de regel van de orden: de wet brengt de onderscheiden erfgenamen onder in 4 orden die elkaar uitsluiten. Erfgenamen behorende tot bijvoorbeeld de 2de orde komen dus enkel in aanmerking als er geen erfgenamen zijn van de 1ste orde.

de regel van de graden: binnen elke orde wordt de bloedverwantschap vastgesteld. Zij die het nauwst verwant zijn met de overledene sluiten de mogelijke erfgenamen verder in graad uit.

Verder zijn er specifieke regels voor bijzondere gevallen:

de plaatsvervulling: wanneer een erfgenaam vooroverleden is, komen zijn erfgenamen in de plaats.

de kloving: in bepaalde gevallen wordt bij de verdeling rekening gehouden met de twee familietakken.

2. De orden van erfopvolging

Er zijn 4 orden die elkaar één na één uitsluiten. Dat betekent dat iemand die in de tweede orde zit, niets zal erven wanneer er erfgenamen in de eerste orde zijn, enz. De langstlevende echtgenoot komt in elke orde voor.

Eerste orde van voorrang:

- de langstlevende echtgenoot
- de afstammelingen (wettige of gewettigde kinderen, klein- en achterkleinkinderen)

Tweede orde van voorrang:

- de langstlevende echtgenoot
- de ouders
- de broers en zusters

Derde orde van voorrang:

- de langstlevende echtgenoot
- de ouders (wanneer er geen broers of zusters zijn)
- de grootouders

Vierde orde van voorrang:

- de langstlevende echtgenoot
- de ooms, tantes, neven en nichten

De erfdeling volgens orde van erfopvolging:

Eerste orde:

Langstlevende echtgenoot:

- Het vruchtgebruik van de volledige nalatenschap (= de eigen goederen van de overledene + de helft van gemeenschappelijke goederen).

Kinderen en kleinkinderen:

- De naakte eigendom van de volledige nalatenschap.

Geen langstlevende echtgenoot:

De volle eigendom van de volledige nalatenschap.

Tweede orde:

Langstlevende echtgenoot:

- De volle eigendom van de goederen van de gemeenschap en het vruchtgebruik van de eigen goederen van de overledene.

Ouders:

- Elke ouder 1/4 van de eigen goederen van de overledene in naakte eigendom.

Broers en zusters:

- Naakte eigendom van wat overblijft van de eigen goederen : 4/4 als geen ouders meer leven, 3/4 als nog 1 ouder leeft, 1/2 als beide ouders nog leven.

Geen langstlevende echtgenoot:

de verdeling blijft zoals hierboven, maar men erft zijn deel van alle goederen van de nalatenschap in volle eigendom.

Derde orde:

Langstlevende echtgenoot:

- De volle eigendom van de goederen van de gemeenschap en het vruchtgebruik van de eigen goederen van de overledene.

Ouders, grootouders, ooms, tantes, neven en nichten:

- Naakte eigendom van de eigen goederen van de overledene, verdeeld volgens de regel van de **kloving**: de nalatenschap wordt in twee verdeeld en de familie langs vaderszijde en langs moederszijde krijgen elk de helft.

Geen langstlevende echtgenoot:

Hun deel van alle goederen van de nalatenschap in volle eigendom.

Opmerkingen

- Als er geen wettige erfgenamen zijn, behalve de langstlevende echtgenoot, erft deze alles in volle eigendom.
- Als er helemaal geen wettige erfgenamen zijn, erft de Staat.
- De precieze verdeling binnen elke familietak wordt verder behandeld, onder het hoofdstuk "Plaatsvervulling en kloving".

3. De graad van verwantschap

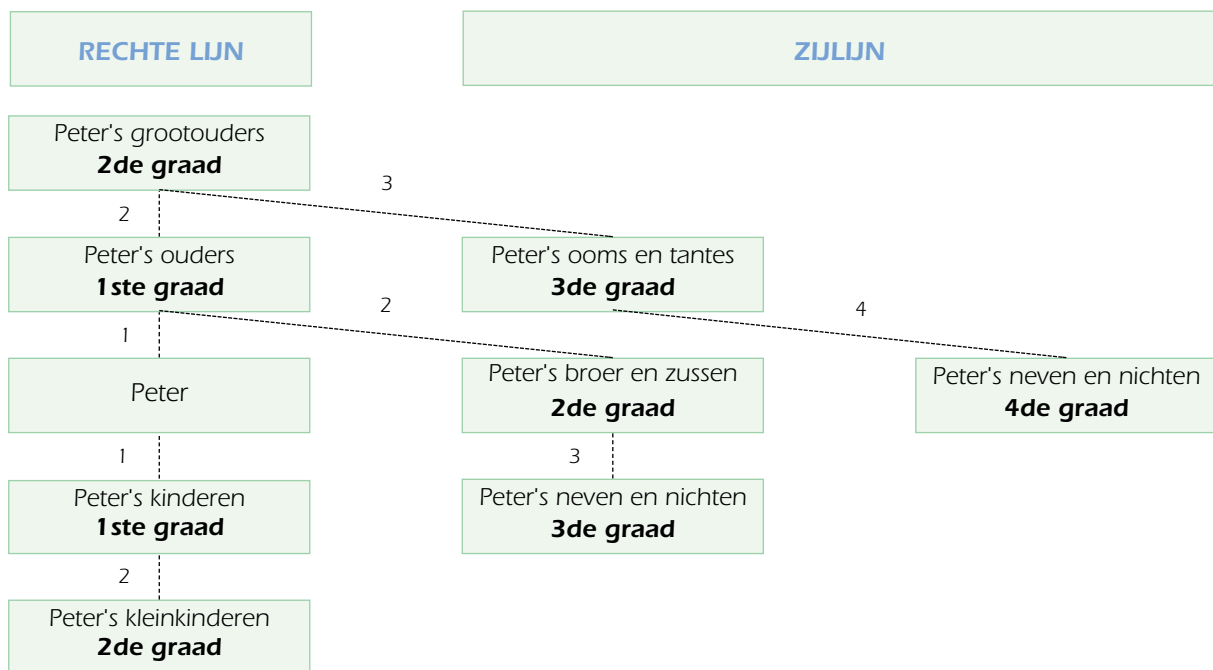
Om te weten wie erft moet men allereerst rekening houden met de orde van erfopvolging : erfgenamen in de 1ste orde sluiten die in de 2de orde uit enz.

Verder telt binnen elke orde de graad van verwantschap : wie het nauwst met de overledene verwant is, sluit iedereen die verder in graad staat uit. Dit wil zeggen dat wanneer er verwanten zijn binnen dezelfde orde, de 1ste graad voorrang heeft op de 2de graad, enz.

Dit geldt echter niet binnen de 2de orde omdat daar erfgenamen zijn van de 1ste en van de 2de graad en deze elkaar niet uitsluiten. Wanneer er twee of meer verwanten binnen dezelfde graad staan, wordt de nalatenschap in gelijke delen tussen hen verdeeld.

In rechte lijn telt men het aantal generaties op.

In zijlijn telt men het aantal generaties op maar gaat men via de gemeenschappelijke stamouders.

Behalve in geval van plaatsvervulling, kan men om te erven niet verder gaan dan de vierde graad.

Voorbeeld: erfrecht volgens orde en graad van verwantschap

Grootouders	Fons Vermeiren en Jeanne Faes	
Ouders	Gerard Vermeiren gehuwd met Marianne Jagers	Frans Vermeiren gehuwd met Thérèse Mertens
Kinderen	Jan en Kathy Vermeiren	Thomas Vermeiren

- Jan en Gerard staan tot elkaar in 1ste graad
- Jan en Fons staan tot elkaar in de 2de graad
- Jan en Kathy staan tot elkaar in de 2de graad
- Jan en Frans staan tot elkaar in de 3de graad
- Jan en Thomas staan tot elkaar in 4de graad

Bij overlijden van Fons Vermeiren, behoren zowel Gerard, Frans, Jan, Kathy als Thomas tot de 1ste orde, omdat ze allemaal afstameling zijn. Gerard en Frans staan echter in eerste graad, en Jan, Kathy en Thomas in tweede graad. Gerard en Frans zijn dus de erfgenamen.

4. Plaatsvervulling en kloving

Het erfrecht voorziet twee bijzondere gevallen: plaatsvervulling en kloving.

Plaatsvervulling:

wanneer één van de erfgenamen vooroverleden is, nemen zijn of haar kinderen de plaats in en erven zij het deel dat hun vader of moeder zou toegekomen zijn.

Opgelet: plaatsvervulling is onmogelijk wanneer de eigenlijke erfgenaam de erfenis weigerde.

Kloving:

wanneer de overledene geen afstammelingen heeft en er geen broers, zusters of afstammelingen van dezen zijn, komt de nalatenschap voor de ene helft toe aan de erfgenamen van de vaderlijke lijn en voor de andere helft aan de erfgenamen van de moederlijke lijn. De erfenis gaat dan telkens naar de in orde en graad meest nabije bloedverwanten. Zijn er in één lijn geen bloedverwanten in de erfelijke graad, dan erven de bloedverwanten van de andere lijn de volledige nalatenschap.

5. Het erfdeel van de verschillende erfgenamen: praktische voorbeelden.

Situatie 1

Grootouders	Fons Vermeiren en Jeanne Faes		
Ouders	Gerard Vermeiren gehuwd met Marianne Jagers	Frans Vermeiren gehuwd met Thérèse Mertens	
Kinderen	Jan Vermeiren gehuwd met Marina	Kathy Vermeiren	Thomas Vermeiren

Jan overlijdt. Jan en Marina waren getrouwd met gemeenschap van goederen.

Jan heeft geen testamentaire schikkingen getroffen.

Zijn nalatenschap bestaat dus uit de helft van de gemeenschappelijke goederen van hemzelf en Marina en uit zijn eigen goederen.

Marina houdt haar helft van de gemeenschappelijke goederen en erft de volle eigendom van de andere helft van de gemeenschappelijke goederen.

Bovendien erft ze het vruchtgebruik van de eigen goederen van Jan.

De naakte eigendom van Jans eigen goederen komt toe aan zijn ouders voor elk één vierde. Zijn zus Kathy erft de rest, dit is de andere helft.

Situatie 2

Grootouders	Fons Vermeiren en Jeanne Faes		
Ouders	Gerard Vermeiren gehuwd met Marianne Jagers	Frans Vermeiren gehuwd met Thérèse Mertens	
Kinderen	Jan en Kathy Vermeiren		Thomas Vermeiren

Voorbeeld 1

Wanneer Jan Vermeiren overlijdt, bestaat zijn nalatenschap uit zijn persoonlijke goederen en schulden. Zijn ouders Gerard en Marianne krijgen elk een vierde van de nalatenschap, hun vast en onveranderlijk deel. Kathy krijgt de resterende helft.

Voorbeeld 2

Thomas Vermeiren overlijdt. Hij heeft geen broers of zusters, dus zijn ouders Frans en Thérèse zijn beiden erfgenaam voor elk de helft van de nalatenschap, volgens het principe van de kloving.

Voorbeeld 3

Thomas Vermeiren overlijdt, en ook zijn vader is reeds overleden. Ook nu wordt de kloving toegepast. Dit wil zeggen dat de helft van de nalatenschap naar moederszijde, dus naar Thérèse Mertens gaat, en de andere helft naar vaderszijde: zijn grootouders Fons Vermeiren en Jeanne Faes.

Voorbeeld 4

Thomas Vermeiren overlijdt en naast zijn vader, zijn ook zijn grootouders reeds overleden. Het deel van de nalatenschap langs vaderszijde, gaat nu naar zijn oom Gerard Vermeiren.

6. Bijzondere situaties

Kinderen uit verschillende huwelijken: in het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest genieten stiefkinderen van het tarief dat van toepassing is voor de rechte lijn alleen als een verwantschap door adoptie bestaat.

In het Vlaams gewest wordt een verkrijging tussen een stiefouder en een stiefkind gelijkgesteld met een verkrijging in rechte lijn. Dezelfde gelijkstelling geldt voor de verkrijging tussen een kind van een persoon die met de erflater samenwoont en de erflater, evenals voor een verkrijging tussen een persoon die met een ouder van de erflater samenwoont en de erflater. In het laatste geval van gelijkstelling voldoet de legataris aan de vereiste van samenwonen met een ouder van de erflater, indien hij met die ouder op de dag van het overlijden een verklaring van wettelijke samenleving afgelegd had of indien hij bewijst, door alle middelen maar met uitzondering van de eed, dat hij met die ouder op het ogenblik van het overlijden reeds sedert één jaar ononderbroken een gemeenschappelijke huishouding voerde.

Halfbroers en halfzusters: zij erven van elkaar volgens de regel van de kloving. De nalatenschap wordt in een gelijk vaderlijk en moederlijk deel gehalveerd.

Geadopteerde kinderen: hun erfrechten op de nalatenschap van de natuurlijke familie blijven behouden. In de nieuwe adoptie-familie verwerven zij (en ook hun kinderen) dezelfde rechten op nalatenschap als wettige kinderen, maar dan beperkt tot de nalatenschap van de persoon die hen adopteerde. Erven van bloedverwanten van de adoptie-ouders is dus uitgesloten. Wanneer een geadopteerd kind overlijdt zonder afstammelingen na te laten, wordt de nalatenschap in twee gelijke delen verdeeld: één voor de adopterende en één voor de oorspronkelijke familie.

Door adoptie gewettigde kinderen: zij worden door een echtpaar samen aanvaard als hun echt kind en krijgen dan dezelfde rechten en plichten als wettige kinderen.

Ook qua erfopvolging veranderen ze definitief van familie. Zij erven dus niet meer van hun oorspronkelijke, maar wel van de nieuwe familie en dit op dezelfde manier als wettige kinderen.

Natuurlijke kinderen: zij kunnen alleen erven wanneer ze erkend zijn en dat uitsluitend van de vader of moeder die ze erkend hebben. Dat erven blijft bovendien beperkt door de volgorde en het aantal verwanten waarmee ze moeten delen. Niet-erkende kinderen hebben geen recht op de nalatenschap.

7. Het statuut van de langstlevende echtgenoot

De langstlevende echtgenoot is een volwaardige en wettige erfgenaam bij overlijden van zijn of haar partner. Dit wil zeggen dat hij of zij recht heeft op een gedeelte van de erfenis dat de wet voorziet ("wettelijk erfdeel"). Nochtans kan dit wettelijk erfdeel ontnomen worden bij testamentaire beschikkingen.

De langstlevende echtgenoot heeft echter steeds recht op een voorbehouden gedeelte ("wettelijke reserve") van de nalatenschap dat hem/haar in principe nooit kan ontnomen worden, zelfs niet bij testament. Dit voorbehouden deel omvat het vruchtgebruik van de helft van de goederen van de nalatenschap en moet minstens het vruchtgebruik van de gezinswoning en de huisraad omvatten, ook als dat meer zou zijn dan de helft van de nalatenschap.

Opmerkingen :

- **Echtgenoten die feitelijk gescheiden leven kunnen elkaar het voorbehouden deel in de nalatenschap bij testament ontnemen.**

Dit testament heeft pas uitwerking wanneer op de dag van overlijden 2 feiten vaststaan. De feitelijke scheiding moet meer dan 6 maanden geduurd hebben. Bovendien moet een afzonderlijke woonplaats vastgelegd zijn bij gerechterlijke akte, waarna geen sprake meer mag zijn van opnieuw samenleven.

- **De langstlevende echtgenoot kan geheel of gedeeltelijk uitgesloten of vervallen verklaard worden voor een deel of het geheel van de erfrechten en dus ook van het recht op het voorbehouden gedeelte.**

Dit kan wanneer hij of zij geheel of gedeeltelijk ontzet is uit de ouderlijke macht over de kinderen uit het huwelijk met de overledene of wanneer hij of zij uitgesloten of ontzet is uit de voogdij van die kinderen wegens kennelijk wangedrag.

Het wettelijk erfdeel van de langstlevende echtgenoot is als volgt geregeld.

- **Er zijn kinderen (of afstammelingen van dezen):** de langstlevende echtgenoot krijgt het vruchtgebruik van de totale nalatenschap. Het erfdeel van de (wettige, erkende natuurlijke of geadopteerde) kinderen beperkt zich tot de naakte eigendom van de nalatenschap.

Ze worden pas volle eigenaar nadat beide ouders overleden zijn.

- **Er zijn geen kinderen (of afstammelingen van dezen):** de langstlevende echtgenoot ontvangt de volle eigendom van alle gemeenschappelijke goederen én het vruchtgebruik van de eigen goederen van de overledene. Bloedverwanten die erven, krijgen de naakte eigendom van de eigen goederen van de overledene, en zullen de volle eigendom pas erven na het overlijden van de langstlevende echtgenoot. Zijn er geen eigen goederen, dan erven zij niets.

- **Er zijn geen erfgerechtigde bloedverwanten:** de langstlevende echtgenoot krijgt de gehele nalatenschap in volle eigendom.

8. Het vruchtgebruik, naakte eigendom en omzetting

Vruchtgebruikers hebben rechten en plichten. Zo vallen bv. de onderhoudskosten (schilderen, kleine herstellingen) van een woning ten hunnen laste. Grote herstellingen (bv. het dak, de centrale verwarming) zijn ten laste van de naakte eigenaar. In de praktijk geeft dit wel eens problemen: "onbemiddelde" naakte eigenaars zijn niet happig op grote herstellingskosten aan een huis waarvan zij geen opbrengst hebben. Of het huis is moeilijk te verhuren of te groot voor de vruchtgebruiker.

De techniek van de omzetting laat toe het vruchtgebruik om te zetten in kapitaal of in een rente.

Mogelijkheden en beperkingen bij omzetting:

- De omzetting van het vruchtgebruik van de gezinswoning, de meubelen en de huisraad kan alleen mits akkoord van de langstlevende echtgenoot. Zelfs de rechter kan geen omzetting bevelen zonder dit akkoord.
- Omzetting van het vruchtgebruik kan zowel door de langstlevende echtgenoot als de afstammelingen-naakte eigenaars- gevraagd worden.
- Bij de berekening van het bedrag dat aan de omzetting gekoppeld wordt, houdt men ondermeer rekening met de leeftijd van de vruchtgebruiker.
- Ook als er geen afstammelingen zijn, kan de langstlevende echtgenoot de omzetting vragen.

Dit moet gebeuren binnen de 5 jaar na het openvallen van de nalatenschap en de rechter kan in bepaalde omstandigheden weigeren.

- Het recht op omzetting kan niet aan derden overgedragen worden.
- De echtgenoot die het eerst overlijdt, kan bij testament het recht op omzetting ontnemen aan zowel de langstlevende echtgenoot als diegenen die de naakte eigendom zullen erven. Het recht van omzetting van vruchtgebruik kan niet ontnomen worden :
  - aan de langstlevende echtgenoot voor het vruchtgebruik van de gezinswoning, de meubelen en de huisraad;
  - aan de kinderen uit een vorig huwelijk van de overleden echtgenoot.

9. De langstlevende echtgenoot uit een 2de huwelijk

Wettelijk is het erfrecht van langstlevende echtgenoten uit het eerste of latere huwelijken hetzelfde.

Aan deze regel zijn een aantal voorwaarden verbonden, die kinderen uit het eerste huwelijk moeten beschermen.

Kinderen kunnen eisen dat hun stiefouder instaat voor hun opvoeding.

De langstlevende echtgenoot is wettelijk verplicht om aan kinderen uit een vorig huwelijk van de eerststervende echtgenoot levensonderhoud, opvoeding en passende opleiding te geven, binnen de grenzen van wat hij heeft ontvangen uit de nalatenschap van de overledene.

Bij berekening van een eventuele omzetting geldt een minimum leeftijdsverschil.

Om te voorkomen dat de stiefkinderen bij omzetting een veel grotere som aan hun stiefouder moeten betalen omdat zijn/haar vruchtgebruik gezien zijn/haar relatief jonge leeftijd een grote waarde heeft, werd een beveiliging ingebouwd: is het leeftijdsverschil tussen de tweede echtgenoot en het oudste kind uit een eerste huwelijk kleiner dan 20 jaar, wordt de langstlevende echtgenoot geacht ten minste 20 jaar ouder te zijn dan de oudste afstammeling uit een vorig huwelijk.

Hoe zelf uw erfenis regelen?

1. Wijzigen mits reserves

Men kan afwijken van het normale erfrecht en zelf schikkingen treffen, op voorwaarde dat men zich daarbij beperkt tot het beschikbare gedeelte van de nalatenschap. De wet voorziet immers in een reserve, die absoluut moet toekomen aan de langstlevende echtgenoot, kinderen en kleinkinderen, en wanneer er geen kinderen zijn, aan de ouders en de grootouders. Alleen giften aan de langstlevende echtgenoot mogen steeds de gehele nalatenschap omvatten.

De wettelijke reserve van de langstlevende echtgenoot:

zie vroeger punt 7.

De wettelijke reserve van de afstammelingen:

de helft van de goederen wanneer de overledene 1 kind had, twee derden bij 2 kinderen, drie vierde bij 3 of meer kinderen.

De wettelijke reserve van de bloedverwanten in opgaande lijn:

de helft van de goederen wanneer er erfgerechtigde bloedverwanten in de vaderlijke en in de moederlijke lijn zijn en één vierde van de goederen indien er slechts in één lijn erfgerechtigde bloedverwanten zijn.

2. Het huwelijkscontract

1. Gemeenschap van goederen

A. Wettelijk stelsel

Hierin zijn drie vermogens vervat:

1. het eigen vermogen van de man
2. het eigen vermogen van de vrouw
3. het gemeenschappelijk vermogen

B. Gemeenschap van goederen met huwelijkscontract

Na een overlijden wordt het gemeenschappelijk vermogen in twee helften verdeeld. De ene helft wordt eigen vermogen van de langstlevende echtgenoot, de andere helft maakt deel uit van de nalatenschap.

2. Zuivere scheiding van goederen

Hierin zijn twee vermogens vervat:

1. Het eigen vermogen van de man
2. Het eigen vermogen van de vrouw

De goederen die in onverdeeldheid aangekocht werden, worden na overlijden opgenomen in de aangifte ten belope van het aandeel van de overledene.

Het huwelijkscontract biedt de meeste mogelijkheden om vrij over de gemeenschappelijke goederen te beschikken en de langstlevende echtgenoot te bevoordelen.

- De langstlevende echtgenoot kan alle gemeenschappelijke goederen krijgen.
- Bepaalde goederen kunnen aan de langstlevende echtgenoot worden toegewezen.
- Een "clausule van vooruitmaking" kan de langstlevende echtgenoot het recht geven om bepaalde goederen (de woning, familiestukken,...) vooraf uit het gemeenschappelijk vermogen te nemen.

3. De schenking

Met schenkingen is men het normale erfrecht in feite een stapje voor. Want in tegenstelling tot het testament, gebeurt een schenking bij leven. Meestal heeft ze dan ook onmiddellijk uitwerking. Met een schenking moeten zowel de schenker als de begunstigde akkoord gaan en deze akte is onherroepelijk. Een testament daarentegen is een eenzijdige akte, die altijd kan herzien worden.

Elke echtgenoot kan in principe onafhankelijk eigen goederen wegschenken of aanvaarden. Gemeenschappelijke goederen daarentegen, kunnen slechts met toestemming van beide echtgenoten weggeschonken worden, wat overigens ook geldt voor het aanvaarden van gemeenschappelijke schenkingen.

Schenkingen van onroerende goederen tussen echtgenoten moeten gebeuren bij **notariële akte**.
Roerende goederen mogen gewoon overhandigd worden : het gaat over **handgift**.

Maar giften van gelden en effecten kunnen ook plaatshebben via overschrijvingen (=onrechtstreekse schenkingen of **bankgift**). De overschrijving moet neutraal zijn. Dat betekent dat uit de akte (waarmee de opdracht tot overschrijving wordt gegeven, i.e. het overschrijvingsorder) niet mag blijken dat de eigendomsoverdracht gebeurt met de bedoeling te schenken.

Als uit de overschrijving zou blijken dat het om een schenking gaat, dan kan ze vernietigd worden wegens het niet naleven van de vormvereisten voor een schenking.

Er mag dus geen mededeling op de overschrijving vermeld worden of wanneer de opdracht tot overschrijven niet gebeurt via een genormaliseerd formulier maar bijvoorbeeld via brief, fax, mail, home banking, self banking of wat dan ook, mag nergens uit blijken dat het om een schenking gaat (dus ook hier beter gewoon helemaal niets vermelden).

In tegenstelling tot de algemene regel, kunnen deze schenkingen wél herroepen worden door de schenker, niet door de begunstigde.

Schenkingen kunnen ook bij huwelijkscontract gebeuren.

Deze kunnen pas herroepen worden door het contract te wijzigen, waarvoor de toestemming van beide echtgenoten nodig is. In het huwelijkscontract kan wel voorzien worden dat de schenking pas uitwerking heeft na overlijden, en vervalt bij echtscheiding.

4. Financieel testament: clausules van vermogensoverdracht

A. Levensverzekering en derdenbeding: de essentiële elementen

▪ Wat is het belang van het derdenbeding ?

In de eerste plaats omschrijven wij het **derdenbeding** als een verrichting krachtens welke een persoon - de belover - zich tegenover een andere - de bedinger - ertoe verbindt een prestatie uit te voeren ten gunste van een derde - de begunstigde - die kosteloos moet ontvangen.

Dit mechanisme wordt **courant toegepast in de levensverzekering**: de verzekeringnemer kent het voordeel toe aan een derde, de begunstigde, via een contract dat met een verzekeringssmaatschappij wordt afgesloten.

Het verzekerde kapitaal maakt geen deel uit van het vermogen van de overledene en bijgevolg kunnen zijn erfgenamen en schuldeisers geen rechten doen gelden op dit kapitaal dat rechtstreeks aan de aangewezen begunstigde zal worden betaald.

Dit kapitaal is uiteraard in hoofde van de begunstigde onderworpen aan successierechten en als de begunstigde ook een erfgenaam van de overledene is, zal het kapitaal worden gevoegd bij het deel dat hij in de nalatenschap heeft ontvangen.

▪ Derdenbeding en zij die er een rol in spelen

Wat zijn de rechten van de verzekeringnemer ?

Deze beschikt over 2 prerogatieven:

- het prerogatief om persoonlijk een begunstigde derde aan te wijzen hetzij bij de afsluiting van het contract hetzij later in de loop van het contract;
- het prerogatief om de begunstigingstoewijzing te herroepen zolang de begunstigde het beding te zijnen behoeve niet heeft aanvaard.

Wat is het recht van de begunstigde van het verzekerde kapitaal ?

- Hij beschikt over een rechtstreeks, onmiddellijk en persoonlijk recht tegen de verzekeraar krachtens de begunstiging van het derdenbeding.

Wat in de praktijk tot de volgende belangrijke gevolgen leidt :

- ingeval de begunstigde derde tegelijkertijd erfgenaam is van de verzekeringnemer, zal hij het kapitaal kunnen ontvangen, zelfs als hij afziet van nalatenschap,
- de schuldeisers van de verzekeringnemer kunnen geen aanspraak maken op het kapitaal van de verzekering dat op geen enkel ogenblik deel heeft uitgemaakt van het vermogen van de schuldenaar.
- Dit recht blijft evenwel herroepbaar door de verzekeringnemer zolang de begunstigde derde het niet uitdrukkelijk heeft aanvaard. Door zijn aanvaarding maakt de begunstigde het recht onherroepelijk voor de verzekeringnemer. Deze aanvaarding kan slechts gebeuren door een bijvoegsel bij de polis met de handtekeningen van de begunstigde, de verzekeringnemer en de verzekeraar. Na het overlijden van de verzekeringnemer zal de aanvaarding over het algemeen worden afgeleid uit de opeising van het kapitaal en de inning ervan.

Bijzonderheid: als de begunstigde de echtgenoot van de verzekeringnemer is, maakt zijn aanvaarding het recht niet onherroepelijk en dit krachtens de regel dat schenkingen onder echtgenoten gedaan buiten een huwelijkscontract altijd kunnen worden herroepen.

Wat gebeurt er bij overlijden van de verzekerde?

Levensverzekering afgesloten door een echtgenoot gehuwd onder een stelsel van gemeenschap van goederen

Verzekering-nemer	Verzekerde	Begunstigde	
echtgenoot	echtgenoot	echtgenote	de echtgenote zal successierechten moeten betalen op de helft van het kapitaal dat zij heeft ontvangen behalve indien zij het bewijs levert dat zij zelf de premies met haar eigen vermogen heeft betaald.
echtgenote	echtgenoot	echtgenote	de echtgenote heeft voor zichzelf bedongen maar aangenomen wordt dat de verzekerde voor de helft heeft deelgenomen aan de vestiging van het kapitaal op grond van zijn huwelijksvermogensstelsel; de echtgenote zal successierechten moeten betalen op de helft van het ontvangen kapitaal behalve indien de echtgenote het bewijs kan leveren dat zij de premies met haar eigen vermogen heeft betaald.

Levensverzekering afgesloten door een echtgenoot gehuwd onder een stelsel van zuivere en gewone scheiding van goederen

Verzekering-nemer	Verzekerde	Begunstigde	
echtgenoot	echtgenoot	echtgenote	de echtgenote zal successierechten moeten betalen op het volledige kapitaal dat ze heeft ontvangen.
echtgenote	echtgenoot	echtgenote	de echtgenote heeft voor zichzelf bedongen; het kapitaal zal niet onderworpen zijn aan de successierechten.

Levensverzekering afgesloten door ouders voor hun kinderen Levensverzekering afgesloten door grootouders voor hun kleinkinderen

Verzekering-nemer	Verzekerde	Begunstigde	
vader	vader	dochter	de dochter zal successierechten betalen op het kapitaal dat zij heeft ontvangen.
kleinzoon	grootvader	kleinzoon	de kleinzoon zal geen successierechten moeten betalen op het ontvangen kapitaal. Opmerking : als de koopsom betaald is met het geld dat de grootvader definitief aan zijn kleinzoon heeft gegeven, zijn er geen successierechten verschuldigd als de grootvader overlijdt meer dan 3 jaar nadat hij de som heeft geschonken. Als de grootvader binnen 3 jaar na de gift van hand tot hand overlijdt, zal de gedane schenking in de nalatenschap van de grootvader moeten worden ingebracht en zal de kleinzoon successierechten moeten betalen
moeder	dochter	moeder	de moeder heeft te haren eigen gunste bedongen, zij zal geen successierechten moeten betalen op het kapitaal dat zij bij het overlijden van haar dochter ontvangt
moeder	vader	kind	het kind zal geen successierechten moeten betalen op het ontvangen kapitaal; de vader heeft zich enkel laten verzekeren en is niet de auteur van het derdenbeding. Als de moeder minder dan 3 jaar na de vader overlijdt, zal het kind successierechten moeten betalen op het kapitaal dat het heeft ontvangen
vader	schoonzoon	dochter	de begunstigde dochter zal geen successierechten moeten betalen op het kapitaal dat zij na het overlijden van haar echtgenoot ontvangt; deze heeft zich enkel laten verzekeren. Als haar vader minder dan 3 jaar na haar echtgenoot overlijdt, zal zij successierechten moeten betalen op het kapitaal dat zij heeft ontvangen

▪ Levensverzekering afgesloten door partners

Verzekering-nemer	Verzekerde	Begunstigde	
man	man	partner	de begunstigde partner zal successierechten moeten betalen op het volledige kapitaal dat hij ontvangt
partner	man	partner	de partner heeft te zijnen gunste bedongen, hij zal geen successierechten moeten betalen op het kapitaal dat hij ontvangt.

Wat gebeurt er bij overlijden van de intekenaar?

De levensverzekeringscontracten van AXA Belgium bevatten een clausule luidens welke bij vooroverlijden van de intekenaar, de verzekerde eigenaar van het contract wordt. Het contract blijft niet geblokkeerd tot het overlijden van de verzekerde.

De verzekerde die de eigendom van het contract verkrijgt en die daardoor alle rechten op het contract zal kunnen doen gelden, zal successierechten moeten betalen op de waarde van het contract op de dag van het overlijden

5. Het testament

Een testament is een éézijdige akte die pas uitwerking heeft na het overlijden van de maker. Het kan op elk ogenblik herroepen worden, zonder toestemming van de begunstigde. Omdat het testament een wilsuiving van één persoon is, moeten echtgenoten die bij testament goederen aan elkaar willen overmaken, elk een afzonderlijk testament opmaken.

Er zijn drie manieren om een geldig testament op te maken.

1. Het eigenhandig geschreven testament

moet aan drie voorwaarden voldoen, om geldig zijn.

- Het testament moet volledig eigenhandig geschreven zijn (niet getypt!) door de erflater.
- De dag, maand en het jaartal waarop het opgesteld is, moeten eigenhandig vermeld worden.
- Het testament moet de normale handtekening van de maker dragen.

De testamentschrijver heeft de grootst mogelijke vrijheid. Om latere betwisting te voorkomen, moeten de goederen wel duidelijk omschreven, en de begunstigden met naam vermeld worden.

Om verlies of vernietiging te voorkomen is het ook veiliger om het in een safeloket, bij een vriend of een notaris in bewaring te geven. Dat is echter niet verplicht.

2. Het openbaar testament

wordt meegedeeld aan een notaris, in bijzijn van twee getuigen.

De notaris schrijft het testament en leest het voor, waarop het ondertekend wordt door de testamentmaker, de notaris en de getuigen, die eventueel door een tweede notaris kunnen vervangen worden.

Een notarieel testament kan niet verloren gaan of vervalst worden en is makkelijk uitvoerbaar. Dit testament is echter minder geheim: de notaris en de getuigen weten wat erin staat.

3. Het internationaal testament

wordt door een derde geschreven.

Wie niet meer goed schrijft, kan dat door een vertrouwenspersoon laten doen; maar in elk geval moet hij het testament zelf ondertekenen, als bewijs dat hij akkoord gaat met wat voor hem neergeschreven is.

Het testament wordt in gesloten en gezegelde omslag overgemaakt aan een notaris, in het bijzijn van twee getuigen of een tweede notaris.

Dit testament heeft als voordeel dat noch de notaris, noch getuigen op de hoogte zijn van de inhoud van het testament.

Een testament kan altijd gewijzigd of aangevuld worden.

Wanneer men een tekst toevoegt, wordt dit deel best apart ondertekend en gedateerd. Beter nog is een bijvoegsel te maken dat uiteraard ook gedateerd en getekend wordt. Wanneer het echter om belangrijke wijzigingen gaat, doet men er goed aan om een volledig nieuw testament op te maken en het oude te vernietigen. Zo vermijdt men betwistingen achteraf.

De inhoud van een testament (het legaat) kan variëren. Er zijn drie soorten legaten.

- Het algemeen legaat waarbij alle goederen (behoudens de wettelijke reserve) weggegeven worden.
- Het legaat ten algemene titel waarmee een bepaald gedeelte van de nalatenschap aan een begunstige overgemaakt wordt.
- Het bijzonder legaat waarmee een bepaald goed overgemaakt wordt.

Bij het opmaken van het testament moet men rekening houden met de wettelijke reserves van de langstlevende echtgenoot, de kinderen en eventueel ouders en grootouders.

De mogelijkheid om andere familieleden te onterven bestaat wel. Ook kan men bepalen dat kinderen, ouders of grootouders enkel hun wettelijke reserve ontvangen, terwijl de rest toekomt aan wie men zelf aanduidt. In een testament kan men ook een aantal wensen uitdrukken of voorwaarden stellen. Men kan bv. een persoon aanduiden die de zorg voor de kinderen op zich moet nemen. Of men kan vragen dat bv. bepaalde activiteiten met liefdadig doel moeten verder gezet worden. In principe kan elke wens geuit worden, in zoverre die niet in strijd is met de openbare orde en goede zeden.

Om zeker te zijn dat die wensen uitgevoerd worden, kan men iemand goederen schenken op voorwaarde dat de hem opgelegde verplichtingen nageleefd worden. Dit heet dan een **legaat met last**.

6. Vermijden van verkoop of verdeling van goederen

Men kan het risico op verkoop of verdeling van de nalatenschap beperken door bij testament of schenking een bepaald kind te bevoordelen (bv. met een woning of een gedeelte van de goederen) door een **gift met vrijstelling van inbreng**.

Dit moet nadrukkelijk als dusdanig vermeld worden en mag geen afbreuk doen aan de regels van de wettelijke reserve. Deze gift wordt niet aanzien als een voorschot op de erfenis maar als echte bevoordeling. De begunstigde zal ze later dan ook niet moeten inbrengen.

Het is namelijk zo, dat iedere erfgenaam inbreng moet doen van al hetgeen hij van de overledene bij schenking ontvangen heeft. Hij mag die giften niet behouden, noch de legaten opeisen, tenzij ze hem bij vooruitmaking en buiten erfdeel of met vrijstelling van inbreng zijn gedaan.

De goederen die men zal nalaten kunnen ook al geheel of gedeeltelijk aan de kinderen toegewezen worden met een **ouderlijke boedelverdeling**.

Op die manier kan men aan elk kind geven wat het beste voor hem/haar is: het ene het huis, het andere grond enz. en blijft het risico op verkoop of verdeling beperkt. In feite gaat het hier over een verdeling van goederen, niet over een schenking. Ook deze giften zullen dus niet ingebracht moeten worden.

Wie een bedrijf heeft en de leiding ervan bv. voorbestemd heeft aan één van zijn kinderen, kan door een **familiebeschikking** te maken, voorkomen dat na zijn overlijden het bedrijf omwille van de erfdeling moet verkocht worden.

Op die manier gaat het bedrijf naar het kind, terwijl men toch kan blijven genieten van de opbrengsten ervan of door een vorm van lijfrente verzekerd is van levensonderhoud. Het goed zelf verdwijnt uit de erfenis en andere erfgenamen kunnen deze begunstiging niet meer betwisten. Een familiebeschikking kan slechts, wanneer alle kinderen ermee akkoord gaan en moet bij notariële akte vastgelegd worden. Een testamentaire regeling is uitgesloten.

Correcte afhandeling

DEEL 2: LEIDRAAD VOOR EEN CORRECTE AFHANDELING

Wat allereerst te doen na een overlijden?	23
1. De begrafenisondernemer op de hoogte brengen	23
2. Aangifte bij de gemeente	23
3. Werkgever, vakbond en kinderbijslagfonds verwittigen	23
4. Verzekeringsmaatschappijen en financiële instellingen verwittigen	24
5. Kennisgeving aan het ziekenfonds	24
6. Kennisgeving aan de verhuurder	24
7. Kennisgeving aan de pensioenkas	24
8. Verwittiging van Belgacom, de PTT, gas- en electriciteitsmaatschappij	24
Welke financiële gevolgen heeft een overlijden?	25
1. Blokkering van alle tegoeden en safes	25
2. Vrijgeving van tegoeden	25
3. Het vrijgeven van safes	26
4. Bijzondere regelingen bij het vrijgeven	26
5. De familieraad	26
Een erfenis aanvaarden of verwerpen.	27
1. Het opmaken van de inventaris	27
2. De zuivere aanvaarding	27
3. De verwerping van de nalatenschap	27
4. Aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving	28
Hoe een nalatenschap fiscaal aangeven?	29
1. Aangifte door de bank	29
2. Aangifte door de erfgenamen	29
3. Het actief deel van de nalatenschap	30
4. Het passief deel van de nalatenschap	30
Hoeveel kost erven?	31
1. Berekening en tarieven van de successierechten	31
2. Wanneer successierechten betalen	35
3. Waar successierechten betalen	35
Fiche voor erfgenamen.	37

Wat allereerst te doen na een overlijden?

1. De begrafenisondernemer op de hoogte brengen

De begrafenisondernemer zorgt voor de nodige vergunningen voor de teraardebestelling of crematie.

Hij kan u ook heel wat administratieve zaken uit handen nemen zoals de aangifte bij de gemeente, het drukken van doodsbriefen, het plaatsen van advertenties enz.

2. Aangifte bij de gemeente

Een overlijden moet zo snel mogelijk aangegeven worden.

Dit moet gebeuren bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente waar het plaatsvond, door twee meerderjarige personen. Meestal zorgt de begrafenisondernemer daarvoor. Bij overlijden in een ziekenhuis, doet de directeur daarvan de aangifte.

Bij de aangifte zijn volgende documenten nodig:

- een overlijdensverklaring ingevuld door de dokter die het overlijden vaststelde;
- de identiteitskaart van de overledene;
- het trouwboekje, indien de overledene gehuwd was.

Meestal wordt ook al naar datum, uur en plaats van de begrafenis of crematie gevraagd.

Bij de aangifte ontvangt u een officiële overlijdensakte. Vergeet niet om daarvan een aantal uittreksels te vragen, want die zijn nodig voor de kennisgeving aan verschillende instellingen en personen.

Doe meteen ook navraag of u recht hebt op een overlevingspensioen.

3. Werkgever, vakbond en kinderbijslagfonds verwittigen

Werkte de overledene nog?

Breng dan de werkgever onmiddellijk op de hoogte en bezorg hem een uittreksel van de overlijdensakte. Informeer ook of alle lonen, wedden, vakantiegeld en eventueel andere vergoedingen uitbetaald werden en of alle documenten (bv. bijdragebons) werden afgeleverd. Sommige werkgevers geven vergoedingen (bv. tussenkomst in de begrafenisomkosten, groepsverzekering) aan de nabestaanden van hun personeelsleden. Vraag ook daar naar.

Was de overledene aangesloten bij een vakbond?

Verwittig die dan meteen want de meeste vakbonden komen tegemoet in de begrafenisomkosten.

Had de overledene nog kinderen ten laste?

Stuur het kinderbijslagfonds een uittreksel van de overlijdensakte opdat het kindergeld verhoogd wordt.

4. Verzekeringsmaatschappijen en financiële instellingen verwittigen

---

Had de overledene een levensverzekering bij AXA Belgium of een andere maatschappij waarin een kapitaal voor de nabestaanden voorzien is?

Breng de betreffende verzekeringsmaatschappij of bank met een uittreksel uit de overlijdensakte op de hoogte. Ook andere verzekeringsmaatschappijen (bv. familiale verzekering) moeten verwittigd worden.

Had de overledene bij AXA of andere financiële instellingen rekeningen of leningen?

Verwittig hen van het overlijden. Informeer in geval van een lening of er een schuldsaldoverzekering aan verbonden was. Is dat zo en werd de lening op naam van de overledene afgesloten, mogen de aflossingen gestopt worden.

Is het overlijden het gevolg van een ongeval?

Dan is het belangrijk om AXA meteen op de hoogte te brengen. De overledene heeft waarschijnlijk een ongevalverzekering gekoppeld aan een zicht- of spaarrekening.

5. Kennisgeving aan het ziekenfonds

Om het ziekenfonds te verwittigen heeft u nodig:

- de geplastifieerde lidkaart
- een uittreksel uit de overlijdensakte
- de betaalde facturen van de begrafenis kosten (het ziekenfonds keert een vergoeding uit aan wie de kosten betaalde)

6. Kennisgeving aan de verhuurder.

Een overlijden heeft geen invloed op huurcontracten.

Wanneer de overledene een woning huurde, gaan zijn rechten en plichten over op de erfgenamen. Wanneer hij of zij verhuurde, lopen de huur en het huurcontract ook gewoon door. Het kan wel zijn dat in het contract clausules opgenomen zijn met betrekking tot het overlijden van huurder of verhuurder. Kijk dit na.

7. Kennisgeving aan de pensioenkas.

De pensioenkas moet met een uittreksel uit de overlijdensakte verwittigd worden.

De uitbetaling van het pensioen wordt stopgezet en het gemeentebestuur doet het nodige voor het overlevingspensioen, dat door de Rijksdienst voor Pensioenen wordt uitgekeerd.

8. Verwittigen van Belgacom, de PTT, gas- en electriciteitsmaatschappij...

Wanneer de overledene op zijn naam aangesloten was bij een van bovenstaande instellingen, dienen deze verwittigd te worden.

Welke financiële gevolgen heeft een overlijden?

1. Blokkering van alle tegoeden en safes.

Bij het overlijden van een klant (of zijn huwelijkspartner) moeten de financiële instellingen alle tegoeden (zicht-, spaar- en termijnrekeningen, effecten, enz.) en safes van de overledene en/of zijn huwelijkspartner blokkeren. Ook alle volmachten en betalingsopdrachten vervallen.

De redenen voor deze wettelijke verplichting zijn eenvoudig: de bank moet aan het Bestuur van BTW, Registratie en Domeinen kunnen meedelen wat de nalatenschap precies inhoudt, en moet kunnen nagaan of de wettelijke erfgenamen het deel krijgen wat hen toekomt. In de praktijk kan dit uiteraard problemen opleveren: de langstlevende echtgenoot moet tenslotte bepaalde betalingen kunnen doen. Uw AXA bankagent of verzekeringsmakelaar kan gelukkig in vele gevallen voor een soepele regeling en de betaling van facturen zorgen. Informeer hierover.

2. Vrijgeving van tegoeden

Is de nalatenschap groter dan 745 EUR ?

De bank kan die pas vrijgeven na aangifte bij de fiscus en na het voorleggen van een **akte van bekendheid** door de erfgenamen. Die akte wordt door een notaris of quasi gratis door de vrederechter opgesteld, in bijzijn van twee getuigen die geen familie mogen zijn.

Voor de akte van bekendheid zijn nodig:

- een uittreksel uit de overlijdensakte
- het trouwboekje
- een kopie van het eventuele huwelijkscontract
- een kopie van het eventuele testament
- een kopie van eventuele akten van schenking tussen de echtgenoten

Het document dat u door notaris of vrederechter moet laten invullen, kan u bij uw AXA bankagent of verzekeringsmakelaar bekomen.

Eens in het bezit van dit document kan de bank de rekeningen vrijmaken en, na ondertekening van een kwijting door alle erfgenamen of hun gevolmachtigde, de rechthebbenden uitbetalen.

Is de nalatenschap kleiner dan 745 EUR ?

Bij de burgemeester of politiecommissaris van de gemeente van de overledene krijgt u gratis een **erfrechtverklaring**, die stelt wie de erfgenamen zijn.

3. Het vrijgeven van safes.

Safes kunnen opengemaakt worden nadat de bank de akte van bekendheid ontvangen heeft.

Hebben de erfgenamen een sleutel of kennen ze de toegangscade, dan melden ze dat uiteraard aan de bank. Anders wordt de kluis op kosten van de erfgenamen door een slotenmaker geopend. Samen met de langstlevende echtgenoot en alle erfgenamen of hun gevolmachtigden wordt door de bank of de notaris een inventaris van de inhoud gemaakt. De notaris of de bank moeten ook het Bestuur van BTW, Registratie en Domeinen 5 werkdagen van tevoren per aangetekende brief uitnodigen, maar het is niet verplicht iemand te sturen.

4. Bijzondere regelingen bij het vrijgeven.

Was de overledene met zuivere scheiding van goederen gehuwd of was er een gerechtelijke scheiding van goederen of scheiding van tafel en bed?

De tegoeden op naam van de langstlevende echtgenoot worden vrijgegeven na de fiscale aangifte en na het voorleggen van:

- een door de notaris eensluidend verklaard afschrift van het huwelijkscontract;
- een afschrift van het definitieve vonnis van gerechtelijke scheiding van goederen of scheiding van tafel en bed.

De safe op naam van de langstlevende echtgenoot wordt vrijgegeven na het opstellen van de inventaris. De erfgenamen hoeven niet aanwezig te zijn. Wel moet het Bestuur van BTW, Registratie en Domeinen uitgenodigd worden, maar het dient niet aanwezig te zijn. De nodige documenten zijn dezelfde als hierboven.

5. De familieraad.

Laat de overledene minderjarige kinderen achter?

Het gemeentebestuur meldt dit aan de vrederechter. Deze stelt uit 6 familieleden een familieraad samen, die onder zijn voorzitterschap zetelt. De familieraad benoemt een voogd, die het beheer van de goederen van de minderjarige kinderen op zich zal nemen en benoemt eveneens een toezienende voogd.

Een erfenis aanvaarden of verwerpen?

1. Het opmaken van de inventaris.

Een erfenis zomaar aanvaarden, is niet altijd evident omdat ze niet alleen uit bezittingen, maar ook uit schulden bestaat.

Best wordt eerst een inventaris van de nalatenschap gemaakt, waarbij nagegaan wordt of de overledene schulden had bij banken, hypotheekmaatschappijen, particulieren, bij de belastingen of andere openbare administratieve of financiële instellingen. Ook moet nagekeken worden of hij activa (bv. aandelen, obligaties, kasbons) in bewaring gaf, en of hij een levensverzekering of een ongevalverzekering had. Pas dan kan men beslissen of men de erfenis zuiver aanvaardt, verwerpt of aanvaardt onder voorrecht van boedelbeschrijving (zie verder).

2. De zuivere aanvaarding.

Wie een nalatenschap zuiver aanvaardt, erft niet alleen de bezittingen, maar ook de schulden van de overledene. Die schulden moet hij betalen, zelfs als ze groter zijn dan wat hij erft.

Dit moet gebeuren bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente waar het plaatsvond, door twee meerderjarige personen. Meestal zorgt de begrafenisondernemer daarvoor. Bij overlijden in een ziekenhuis, doet de directeur daarvan de aangifte.

Deze zuivere aanvaarding gebeurt:

- stilzwijgend: dit wordt uit de feitelijke omstandigheden afgeleid. Wanneer iemand bv. kasbons van een nalatenschap in ontvangst neemt, of de auto van de overledene verkoopt, heeft hij de erfenis aanvaard.
- uitdrukkelijk: er wordt een akte opgesteld door de notaris, of een onderhandse akte door de erfgenamen zelf.

3. De verwerping van de nalatenschap.

Een nalatenschap kan alleen verworpen worden via een officiële verklaring op de Griffie van de Rechtbank van Eerste Aanleg van het arrondissement waar de overledene woonde.

Diegene die de erfenis weigert, betaalt de kosten daarvan. Minderjarigen kunnen een erfenis slechts verwerpen via hun voogd, die daarvoor de toestemming van de familieraad moet hebben.

4. Aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving.

Is de erfenis niet vast omljnd of is men niet zeker of er al dan niet schulden zijn, kan men een nalatenschap aanvaarden onder voorrecht van boedelbeschrijving, om geen risico te lopen meer schulden te moeten betalen dan men bezittingen erft.

Een minderjarige moet een erfenis altijd onder voorrecht van boedelbeschrijving aanvaarden. Voor andere erfgenamen is de keuze vrij.

Voor aanvaarding met voorrecht van boedelbeschrijving zijn nodig:

- een formele verklaring aan de Griffie van de Rechtbank van Eerste Aanleg in het arrondissement waar de overledene woonde;
- een inventaris van de nalatenschap opgemaakt door en op kosten van de erfgenaam.

De erfgenaam moet ook instaan voor het beheer en de vereffening van de nalatenschap, maar uiteraard kan hij daar een notaris mee belasten.

Hoe een nalatenschap fiscaal aangeven?

1. Verplichtingen van financiële instellingen.

De banken zijn overeenkomstig de bepalingen in het Wetboek der Successierechten verplicht om na het overlijden van een rijksinwoner de lijst op te maken van de effecten, sommen of waarden die hij bezat en die over te maken aan de fiscus, alvorens ze aan de erfgenamen, legatarissen, begiftigden of andere rechthebbenden terug te geven, te betalen of over te dragen.

Het referentietijdstip is bepaald op **NUL UUR VAN DE DAG VAN OVERLIJDEN**. Van die regel kan niet worden afgeweken.

Dat betekent dat de lijst van effecten, sommen of waarden moet worden opgesteld op basis van de situatie die bestond op het einde van de dag voorafgaand aan het overlijden.

De verzekeringsmaatschappij moet spontaan een fiscale lijst 201 van verzekeringsproducten op naam van de overledene overmaken aan de fiscus in geval van overlijden van de intekenaar of de verzekerde (als ze Rijksinwoners zijn). Kopieën zijn verstuurd naar de begunstigde(n) en ook naar de notaris. Met vermelding van de naam van de overledene, de referenties van het contract, de naam en het adres van de begunstigde(n) en het bedrag van het kapitaal.

2. Aangifte door de erfgenamen.

Naast de bank zijn ook de erfgenamen verplicht aangifte te doen van de bezittingen en schulden van de overledene.

Deze aangifte moet binnen de 5 maanden vanaf de datum van overlijden gebeuren op het kantoor van de ontvanger van BTW, Registratie en Domeinen van de laatste woonplaats van de overledene. Overleed de erflater in een ander Europees land, wordt die termijn 6 maanden, en na overlijden in een niet-Europees land krijgt men 7 maanden de tijd. In de praktijk gebeurt de aangifte meestal door alle erfgenamen gezamenlijk. Om u daarbij te helpen, bezorgt AXA u een kopie van de aangifte die zij zelf deed.

In de aangifte moeten vermeld worden:

- de volledige identiteit van de overledene, de plaats en datum van het overlijden en de identiteit van zijn/haar eventuele huwelijkspartner;
- de volledige identiteit van de aangevers, hun beroep, adres, geboorteplaats en -datum, de volledige identiteit van hun eventuele huwelijkspartner;
- de volledige identiteit van alle erfgenamen en hun eventuele echtgenoten, de graad van verwantschap met de overledene, welk deel ze hebben ontvangen en hoe dat gebeurde (wet, huwelijkscontract, testament, schenking);
- de volledige identiteit, woonplaats, geboorteplaats- en datum van de kinderen jonger dan 21 jaar van de erfgenamen die op het ogenblik van overlijden minstens 3 kinderen onder de 21 jaar hebben;
- de identiteit van de erfgenamen die uitgesloten zijn op basis van een testament of contractuele beschikking;
- de identiteit van de personen die nu de volle eigendom van goederen krijgen indien de overledene tijdens zijn leven het vruchtgebruik van bepaalde goederen had;
- één adres binnen het ambtsgebied van het kantoor van aangifte, waarnaar de officiële correspondentie gestuurd wordt;
- een nauwkeurige opgave van het actief deel (de bezittingen) en het passief deel (de schulden) van de nalatenschap.

Het is belangrijk dat de schattingen zo precies mogelijk gebeuren, bij een te lage schatting wordt een boete gegeven. U kunt de bezittingen vooraf laten schatten en de ontvanger van BTW, Registratie en Domeinen daarvan aangetekend op de hoogte brengen.

3. Het actief deel van de nalatenschap.

De activa van de erfenis bestaan uit roerende en onroerende goederen. Indien de overledene gehuwd was (gemeenschap van goederen), bestaan de activa uit de helft van alle roerende en onroerende goederen van de gemeenschap en uit de eigen goederen van de overledene.

In principe moet elk goed apart aangegeven worden:

Onroerende goederen

- aard, kadastrale ligging (sectie en nummer), schatting van de verkoopwaarde op het ogenblik van overlijden.

Roerende goederen

- een globale schatting van meubelen, huisraad, vaatwerk, juwelen...
- een gedetailleerde opsomming van aandelen, obligaties en andere effecten met schatting aan de hand van de prijscourant;
- alle schenkingen die de erflater ten vroegste 3 jaar vóór zijn overlijden deed, met vermelding van de volledige identiteit van de begunstigden en de schenkingsdata. Hierop moeten alsnog successierechten betaald worden, tenzij dat al gebeurde onder de vorm van schenkingsrechten: als bewijs van betaling moet dan een notariële akte worden toegevoegd;
- de tegoeden op bankrekeningen en spaarrekeningen met vermelding van de financiële instelling, het nominaal bedrag en de intresten;
- huurgelden, jaargelden en vruchtgebruik;
- levensverzekeringen: indien ze afgesloten werden ten gunste van de kinderen, moeten successierechten betaald worden op het totale bedrag; wanneer ze ten gunste van de echtgenoot zijn, moeten successierechten betaald worden op de helft van het bedrag indien de premies betaald werden met gemeenschapsgelden en op het volledige bedrag indien de premies betaald werden met eigen geld van de overledene. Als de premies betaald werden met eigen geld van de langstlevende echtgenoot, dan moeten geen successierechten worden betaald;
- langstlevende echtgenoot: wanneer deze meer dan de helft van de gemeenschap of de gehele gemeenschap krijgt, moeten successierechten betaald worden op het gedeelte boven de helft van de gemeenschap.

4. Het passief deel van de nalatenschap.

Deze aangifte vermeldt zowel de schulden die de overledene had op het ogenblik van het overlijden, als deze die een gevolg van dat overlijden zijn.

- Voor bedragen boven de 375 EUR moeten bewijskrachtige documenten ingediend worden.

Hoeveel kost erven?

1. Berekening en tarieven van de successierechten.

1.1. Vlaams Gewest

Er worden successierechten geheven op de bezittingen die overblijven na aftrek van de schulden.

De berekening gebeurt niet op de nalatenschap in haar geheel, maar apart per deel dat elke erfgenaam toekomt. Dat is logisch, want het tarief van de rechten verschilt naargelang de graad van bloedverwantschap tussen de erfgenamen. Bovendien is de aanslag progressief : het erfdeel dat iedereen ontvangt, wordt in schijven opgedeeld waarop een percentage toegepast wordt. Daarenboven wordt voor erfgenamen in rechte lijn, de langstlevende echtgeno(o)t(e) en de samenwonende (tariefgroep 1) de nalatenschap eerst nog opgesplitst in roerende en onroerende goederen. Dan berekent men voor elke categorie afzonderlijk de verschuldigde successierechten. Deze berekeningswijze vermindert de verschuldigde rechten. De laagste schijf (3%) wordt immers toegepast op het roerend en vervolgens opnieuw voor de berekening van het onroerend deel van de nalatenschap.

De wet voorziet in het Vlaams gewest 3 tariefgroepen

1. De erfgenamen in rechte lijn (kinderen, kleinkinderen, ouders en grootouders), de echtgeno(o)t(e) en de samenwonenden
2. Broers en zussen
3. Alle anderen

TARIEFGROEP 1

Schijven in EUR

Tarief in rechte lijn, tussen echtgenoten en tussen samenwonenden

0,01 tot 50.000 EUR	3%
50.000 tot 250.000 EUR	9%
boven 250.000 EUR	27%

Dit tarief wordt zowel toegepast op het netto-aandeel in de onroerende goederen als op het netto-aandeel in de roerende goederen (= vertraging der progressiviteit).

▪ Belastingvermindering (individueel = per erfgenaam)

1. De rechten van successie verschuldigd uit hoofde van een verkrijging in de rechte lijn, tussen echtgenoten of tussen samenwonenden worden, indien de nettoverrijking niet meer bedraagt dan 50.000 EUR, vermindert met 500 EUR vermenigvuldigd met $[1 - (\text{nettoverrijking}/50.000 \text{ EUR})]$
2. De door een kind van de overledene verschuldigde rechten worden vermindert met 75 EUR voor elk vol jaar dat nog moet verlopen tot het de leeftijd van eenentwintig jaar bereikt.
3. De door de overlevende echtgenoot of samenwonende verschuldigde rechten worden vermindert met de helft van de verminderingen die de gemeenschappelijke kinderen genieten (zie vorig punt).

▪ Vrijstellingen: geen

TARIEFGROEP 2 & 3

Schijven in EUR	tussen broers en zussen	anderen
0,01 tot 75.000 EUR	30%	45%
75.000 tot 125.000 EUR	55%	55%
boven 125.000 EUR	65%	65%

Dit tarief wordt toegepast op het netto-aandeel in roerende en onroerende goederen samen (dus geen splitsing zoals bij vererving in rechte lijn, tussen echtgenoten en tussen samenwonenden)

▪ **Belastingvermindering**

1. Tussen broers en zussen (INDIVIDUEEL = per erfgenaam)

De rechten van successie verschuldigd uit hoofde van een verkrijging door een broer of zuster worden, indien de nettoverrijging groter is dan 20.000 EUR en niet meer bedraagt dan 75.000 EUR, verminderd met 2.500 EUR vermenigvuldigd met $[1 - (\text{nettoverrijging} / 75.000 \text{ EUR})]$.

Indien de netto-verrijging gelijk is aan of minder is dan 20.000 EUR, worden die rechten verminderd met 2.000 EUR vermenigvuldigd met $(\text{nettoverrijging} / 20.000 \text{ EUR})$.

2. Tussen andere begunstigden (GLOBAAL = voor alle "andere" rechthebbenden samen)

De rechten van successie verschuldigd uit hoofde van de samengenomen verkrijgingen door andere personen dan erfgenamen in de rechte lijn, de echtgenoot, samenwonenden of broers en zussen worden, indien de som van hun netto-verrijgingen groter is dan 12.500 EUR en niet meer bedraagt dan 75.000 EUR, verminderd met 2.500 EUR vermenigvuldigd met $[1 - (\text{som van de netto-verrijgingen} / 75.000 \text{ EUR})]$.

Indien de som van hun nettoverrijgingen gelijk is aan of minder is dan 12.500 EUR, worden die rechten verminderd met 2.000 EUR vermenigvuldigd met $(\text{som van de netto-verrijgingen} / 12.500 \text{ EUR})$.

Deze vermindering wordt omgeslagen over de betrokken erfgenamen in verhouding tot hun aandeel in de samengenomen verkrijgingen.

▪ **Vrijstellingen: geen**

1.2. Waals Gewest

Er worden successierechten geheven op de bezittingen die overblijven na aftrek van de schulden.

De berekening gebeurt niet op de nalatenschap in haar geheel, maar apart per deel dat elke erfgenaam toekomt. Dat is logisch, want het tarief van de rechten verschilt naargelang de graad van bloedverwantschap tussen de erfgenamen. Bovendien is de aanslag progressief : het erfdeel dat iedereen ontvangt, wordt in schijven opgedeeld waarop een percentage wordt toegepast. In tegenstelling tot het Vlaams Gewest mag de nalatenschap voor erfgenamen in rechte lijn, de langstlevende echtgeno(o)t(e) en de wettelijke samenwonenden niet worden gesplitst in een roerend en een onroerend deel.

De wet voorziet in het Waals gewest 4 tariefgroepen

1. Erfgenamen in rechte lijn (kinderen, kleinkinderen, ouders en grootouders), de echtgeno(o)t(e) en de wettelijke samenwonenden
2. Broers en zussen
3. Ooms of tantes en neven of nichten
4. Alle anderen

TARIEVEN

Gedeelte van het netto-aandeel		Rechte lijn, tussen echtgenoten en tussen wettelijk samenwonenden
Van EUR	tot inbegrepen EUR	Percentage
0.01	12.500,00	3
12.500,01	25.000,00	4
25.000,01	50.000,00	5
50.000,01	100.000,00	7
100.000,01	150.000,00	10
150.000,01	200.000,00	14
200.000,01	250.000,00	18
250.000,01	500.000,00	24
Boven 500.000,00		30

Gedeelte van het netto-aandeel		tussen broers en zussen	tussen ooms of tantes en neven en nichten	tussen alle andere personen
Van EUR	tot inbegrepen EUR	Percentage		
0,01	12.500,00	20	25	30
12.500,01	25.000,00	25	30	35
25.000,01	75.000,00	35	40	50
75.000,01	175.000,00	50	55	65
Boven	175.000,00	65	70	80

▪ Belastingvermindering

Langstlevende echtgeno(o)t(e) of wettelijke samenwonende	Erfgenamen in rechte lijn en andere erfgenamen en legatarissen
Het bedrag van het successierecht ten laste van de langstlevende echtgeno(o)t(e) of wettelijke samenwonende wordt verminderd met 4% per kind dat de leeftijd van 21 jaar niet had bereikt bij het overlijden van de nalatenschap, zonder dat de vermindering 124 EUR per kind mag overschrijden.	Het bedrag van het successierecht ten laste van de erfgenamen in rechte lijn en andere erfgenamen en legatarissen, die ten minste 3 kinderen in leven hebben die de leeftijd van 21 jaar niet hadden bereikt bij het overlijden van de nalatenschap, wordt verminderd met 2% voor elk van deze kinderen, zonder dat de vermindering 62 EUR per kind mag overschrijden.

▪ Vrijstellingen

Langstlevende echtgeno(o)t(e) of wettelijke samenwonende	Kinderen onder de 21 jaar	Erfgenamen in rechte lijn	Andere erfgenamen en legatarissen
Vrijstelling op de 1ste schijf van 12.500 EUR			Volledige vrijstelling als het nettobedrag van de erfenis niet meer dan 620 EUR bedraagt
De helft van het bedrag van de bijkomende vrijstelling die de kinderen onder de 21 jaar krijgen	Bijkomende vrijstelling van 2.500 EUR per vol jaar tot hun 21 jaar		Legaten aan de Staat en aan de openbare instellingen van de Staat.

1.3. Brussels Gewest

Er worden successierechten geheven op de bezittingen die overblijven na aftrek van de schulden.

De berekening gebeurt niet op de nalatenschap in haar geheel, maar apart per deel dat elke erfgenaam toekomt. Dat is logisch, want het tarief van de rechten verschilt naargelang de graad van bloedverwantschap tussen de erfgenamen. Bovendien is de aanslag progressief : het erfdeel dat iedereen ontvangt, wordt in schijven opgedeeld waarop een percentage toegepast wordt. In tegenstelling tot het Vlaams Gewest mag de nalatenschap voor erfgenamen in rechte lijn en de langstlevende echtgeno(o)t(e) niet worden gesplitst in een roerend en een onroerend deel.

De wet voorziet 4 tariefgroepen

1. De echtgeno(o)t(e) + de erfgenamen in rechte lijn (kinderen, kleinkinderen, ouders, grootouders).
2. Broers en zussen.
3. Ooms, tantes, neven en nichten.
4. Alle anderen.

Gedeelte van het netto-aandeel		Rechte lijn, tussen echtgenoten
Van EUR	tot inbegrepen EUR	Percentage
0.01	12.500,00	3
12.500,01	25.000,00	4
25.000,01	50.000,00	5
50.000,01	100.000,00	7
100.000,01	150.000,00	10
150.000,01	200.000,00	14
200.000,01	250.000,00	18
250.000,01	500.000,00	24
Boven 500.000,00		30

Gedeelte van het netto-aandeel		tussen broers en zussen	tussen ooms of tantes en neven en nichten	tussen alle andere personen
Van EUR	tot inbegrepen EUR	Percentage		
0,01	12.500,00	20	25	30
12.500,01	25.000,00	25	30	35
25.000,01	75.000,00	35	40	50
75.000,01	175.000,00	50	55	65
Boven	175.000,00	65	70	80

▪ Belastingvermindering

Langstlevende echtgeno(o)t(e)	Erfgenamen in rechte lijn en andere erfgenamen en legatarissen
Het bedrag van het successierecht ten laste van de langstlevende echtgeno(o)t(e) wordt verminderd met 4% per kind dat de leeftijd van 21 jaar niet had bereikt bij het opvallen van de nalatenschap, zonder dat de vermindering 124 EUR per kind mag overschrijden.	Het bedrag van het successierecht ten laste van de erfgenamen in rechte lijn en andere erfgenamen en legatarissen, die ten minste 3 kinderen in leven hebben die de leeftijd van 21 jaar niet hadden bereikt bij het opvallen van de nalatenschap, wordt verminderd met 2% voor elk van deze kinderen, zonder dat de vermindering 62 EUR per kind mag overschrijden.

- **Vrijstellingen**

Langstlevende echtgeno(o)t(e)	Kinderen onder de 21 jaar	Erfgenamen in rechte lijn	Andere erfgenamen en legatarissen
Vrijstelling op de 1ste schijf van 12.500 EUR			Volledige vrijstelling als het nettobedrag van de erfenis niet meer dan 620 EUR bedraagt
De helft van het bedrag van de bijkomende vrijstelling die de kinderen onder de 21 jaar krijgen	Bijkomende vrijstelling van 2.500 EUR per vol jaar tot hun 21 jaar		Legaten aan de Staat en aan de openbare instellingen van de Staat.

2. Wanneer successierechten betalen?

In geval van overlijden van een Rijksinwoner dient de aangifte van successie ingeleverd ten kantore van de successierechten binnen welk gebied de overledene zijn laatste fiscale woonplaats had. Als de fiscale woonplaats van de overledene tijdens de periode van vijf jaar voor zijn overlijden in meer dan één gewest gevestigd was, moet de aangifte worden ingediend ten kantore van de successierechten van de laatste fiscale woonplaats binnen het gewest waarin de fiscale woonplaats van de overledene tijdens de vermelde periode het langst gevestigd was. De aangifte bevat de uitdrukkelijke vermelding van het adres en de datum en duur van de vestiging van de verschillende fiscale woonplaatsen die de overledene gehad heeft in de periode van vijf jaar voorafgaand aan zijn overlijden.

Termijnen:

- Aangifte: binnen de 5 maanden na overlijden in België, binnen de 6 maanden na overlijden in een ander Europees land en binnen de 7 maanden na overlijden buiten Europa.
- Betaling: binnen de 2 maanden na deze uiterste data moeten de rechten betaald worden.

Worden de erfgoederen gebruikt voor beroepsactiviteiten of berokkent de verkoop van de erfgoederen de erfgenamen ernstige schade, dan kan de administratie mits betaling van een waarborg toestaan dat de successierechten in schijven betaald worden, gespreid over een periode tot 5 jaar.

3. Waar successierechten betalen?

Het successierecht wordt aan het Vlaams, Waals of Brussels Hoofdstedelijk gewest toegewezen in functie van hun lokalisatie.

Het successierecht van rijksinwoners is geacht te zijn gelokaliseerd op de plaats waar de overledene, op het ogenblik van zijn overlijden, zijn fiscale woonplaats had.

Als de fiscale woonplaats van de overledene tijdens de periode van vijf jaar voor zijn overlijden op meer dan één plaats in België gelegen was, is het successierecht van rijksinwoners geacht te zijn gelokaliseerd op de plaats in België waar zijn fiscale woonplaats tijdens de voormelde periode het langst gevestigd was.

[Besluit

- Uw AXA bankagent of verzekeringsmakelaar staat altijd ter beschikking om, in alle discretie, te antwoorden op uw vragen. Hij kan u ook helpen bij het treffen van eventuele (voorzorgs)maatregelen.
- Uw AXA bankagent of verzekeringsmakelaar helpt u graag met de administratieve rompslomp dat een overlijden met zich meebrengt en zal u vragen om de nodige documenten te bezorgen.
- Wanneer de blokkering van de rekeningen liquiditeitsproblemen met zich meebrengt en u na een overlijden facturen krijgt van ziekenhuiskosten, begrafenis kosten enz, kunt u die voorleggen aan AXA. Wij zorgen er dan voor dat ze betaald worden via de geblokkeerde rekeningen tegen kwijtschift, ondertekend door de erfgenamen.
- Wanneer er bij AXA een pensioendomiciliëring is, verwittigt AXA onmiddellijk na het overlijden de betrokken pensioenkas.

Fiche voor erfgenamen

U kunt deze fiche invullen en ze afgeven aan een vertrouwenspersoon, of ze bewaren bij uw persoonlijke documenten. Later kunnen deze gegevens van groot belang zijn.

1. Persoonlijke gegevens.

NAAM: ..... VOORNAAM: .....

ADRES: .....

..... TELEFOON: .....

Is er een huwelijkscontract?

neen

ja: het werd opgemaakt bij notaris: ..... te .....

Is er een testament?

neen

ja: het werd opgemaakt bij notaris: ..... te .....

ik heb zelf een testament opgemaakt, dat te vinden is: .....

.....

Hebt u kinderen?

neen

ja: ▪ Naam: .....   Voornaam: .....

Geboorteplaats: .....   Datum: .....

▪ Naam: .....   Voornaam: .....

Geboorteplaats: .....   Datum: .....

▪ Naam: .....   Voornaam: .....

Geboorteplaats: .....   Datum: .....

▪ Naam: .....   Voornaam: .....

Geboorteplaats: .....   Datum: .....

▪ Naam: .....   Voornaam: .....

Geboorteplaats: .....   Datum: .....

2. Waar is alles te vinden?

Leg alles op een centrale plaats en probeer de documenten te sorteren, liefst per soort in aparte mapjes

Waar liggen de sleutels?

- Huissleutel: .....
- Brandkast: .....
- Postbus: .....
- Auto: .....
- Andere: .....
- .....

Waar liggen de legitimatiebewijzen?

- Geboortebewijs: .....
- Identiteitskaart: .....
- Reispas: .....
- Rijbewijs/gelijkvormigheidsattest: .....
- Toegangsbewijs kluis: .....
- Trouwboekje: .....
- Huwelijkscontract: .....

Waar liggen de verzekeringspolissen?

- Soort: ..... Polisnr.: .....
- Maatschappij: ..... Betaalde premies: .....
- Waar te vinden: .....
- Soort: ..... Polisnr.: .....
- Maatschappij: ..... Betaalde premies: .....
- Waar te vinden: .....
- Soort: ..... Polisnr.: .....
- Maatschappij: ..... Betaalde premies: .....
- Waar te vinden: .....
- Soort: ..... Polisnr.: .....
- Maatschappij: ..... Betaalde premies: .....
- Waar te vinden: .....

Waar liggen de betalingsbewijzen?

- Belastingen: .....
- Recente rekeningafschriften: .....
- Ziekenfonds: .....
- Pensioen: .....

Wie verwittigen?

- Notaris: ..... Tel.: .....
- Ziekenfonds: ..... Tel.: .....
- Werkgever: ..... Tel.: .....
- Verzekeringen: ..... Tel.: .....
- Financiële instellingen: ..... Tel.: .....
- Andere: ..... Tel.: .....

Waar liggen contracten en eigendomsbewijzen?

- Soort: .....
Te vinden: .....
- Soort: .....
Te vinden: .....
- Soort: .....
Te vinden: .....
- Soort: .....
Te vinden: .....
- Soort: .....
Te vinden: .....

Nuttige bankgegevens.

- Adres: ..... Tel.: .....

Ongevallenverzekering: ja neen

Rekeningnrs.: ...../...../..... ...../...../.....
...../...../..... ...../...../.....

Nr. effectendossiers: .....

Documenten te vinden: .....

Nr. safe: ..... Nr. combinatie: .....

Nr. lening: .....

Nr. hypotheeklening: .....

Documenten te vinden: .....

▪ Andere financiële instellingen:

Naam en adres: .....

Rekeningnrs.: ...../...../..... ...../...../.....

Depositoboekjes: ...../...../..... ...../...../.....

Naam en adres: .....

Rekeningnrs.: ...../...../..... ...../...../.....

Depositoboekjes: ...../...../..... ...../...../.....

Gemakshalve en ter info vermelden wij de wettelijke referenties voor de belangrijkste wijzingen :

Vlaamse Gemeenschap

Decreet van 21 december 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002 (B.S. dd. 29.12.2001)

Decreet van 6 juli 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2001 (B.S. dd. 10.10.2001)

Decreet van 1 december 2000 houdende gelijkenschakeling van de successierechten tussen samenwonenden en getrouwdeden (B.S. dd. 10.01.2001)

Waalse gewest

Besluit van 20 december 2001 tot uitvoering van het decreet van 18 juli 2001 betreffende de invoering van de euro in de regelgeving en in de computerprogramma's van het Waalse Gewest voor de aangelegenheden die onder de Minister van Begroting ressorteren (B.S. 07.02.2002).

Decreet van 14 november 2001 betreffende de successierechten tussen wettelijk samenwonenden (B.S. 29.11.2001)

Brussels gewest

Besluit van 13 december 2001 tot invoering van de euro in de ordonnaties en de uitvoeringsbesluiten inzake Financiën (BS 26.02.2002).

Federale overheid

Bijzondere wet van 13 juli 2001 tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten (B.S. dd. 3/08/2001)

Wet van 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning (B.S. 12.01.1999)

Wet van 7 maart 2002 tot wijziging van het Wetboek der successierechten en het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten ingevolge de nieuwe lokalisatiecriteria voor de gewestelijke belastingen zoals bepaald bij de bijzondere wet van 13 juli 2001 tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten. (B.S. 19.03.2002)

Deze algemene en informatieve brochure werd opgesteld ten behoeve van geïnteresseerde klanten en prospecten van AXA Belgium.

AXA aanvaardt geen aansprakelijkheid voor het geval deze brochure onjuistheden zou bevatten of onvolledig zou zijn.

Uitgiftedatum: april 2002.

FINANCIËLE BESCHERMING

AXA Belgium - Maatschappelijke Zetel: Vorstlaan 25, B-1170 Brussel
N.V. van verzekeringen toegelaten onder het nr. 0039 (K.B. 04-07-1979, B.S. 14-07-1979). - TEL (02) 678 61 11
FAX (02) 678 93 40 - Internet: <http://www.axa.be> - BTW BE 404 483 367 - HRB nr.356.389
AXA Bank Belgium, nv-sa-AG, Grotesteeweg 214, 2600 Antwerpen (Berchem) Tel (03) 286 22 11 - FAX (03) 286 24 07
HRA-RCA 1163 BTW-TVA-MwSt BE 404 476 835 MEZ-MAE-MWA 993 Rek-Cpte-Konto 753-000001-96 CDV-OCA-ADV 36 705